

VIHARNIK

Letnik XXXVI – avgust 2011, št. 3
ISSN 1318-9484

Zlata jesen v gozdu

foto: Pavel Jarc

Iz vsebine:

- **Markacijski odsek poroča o svojem delu**
- **Prispevki z izletov: Lovrenc, Tolminska korita, Žingarica, Botanični vrt, Lastovec in Deska**
- **Viharniki obiskali Gruzijo**

Vsebina:

<i>UVODNIK</i>	<i>1</i>
<i>INFORMACIJE Z UPRAVNEGA ODBORA</i>	<i>1</i>
<i>MARKACIJSKI ODSEK</i>	<i>2</i>
<i>PRISPEVKI NAŠIH ČLANOV O OPRAVLJENIH POHODIH IN IZLETIH</i>	<i>3</i>
<i>Lovrenc</i>	<i>3</i>
<i>Tolminska korita in slap Kozjak</i>	<i>5</i>
<i>Žingarica</i>	<i>7</i>
<i>Čez Ljubljanski grad v Botanični vrt</i>	<i>8</i>
<i><u>L</u>astovec in Deska</i>	<i>11</i>
<i>VIHARNIKI POTUJEJO - obiskali smo Gruzijo</i>	<i>14</i>
<i>NARAVOVARSTVENI KOTIČEK - krvomočnica</i>	<i>17</i>
<i>UTRINEK IZ NARAVE</i>	<i>18</i>

Glasilo prejemajo le člani PD VIHARNIK. Letno članarino društvu za tekoče leto je potrebno poravnati najkasneje do konca meseca junija. Neplačniki ne prejemajo več glasila.

Izdaja Planinsko društvo Viharnik, Gregorčičeva 20, Ljubljana.

Prva številka glasila v tekočem letu izide sredi meseca februarja (gradivo za občini zbor), ostale tri številke pa v začetku meseca maja, septembra in januarja. Vaše prispevke za objavo pričakujemo do sredine meseca aprila, avgusta in decembra.

Pošiljanje člankov in drugih prispevkov: Nevenka Kanduč, Pot v Čeželj 2, 1231 Ljubljana - Črnuče, e- pošta: nevenka.kanduc@gmail.com

---

Uredila: Nevenka Kanduč, lektorirala: Alenka Malešič

Članarino lahko poravnate pri g. Mariju Geču vsak delavnik med 12. in 15. uro, in sicer po predhodnem telefonskem dogovoru z njim na tel. št. 01/ 478 97 22

Tajnica društva: Alenka Hitti, Reška ulica 17, Ljubljana, e-pošta: alenka.hitti@gmail.com, telefon: 031 281 845

UVODNIK

Moj prispevek v prejšnji številki glasila glede težav pri pridobivanju člankov o opravljenih izletih in s pozivom vsem članom, da bi urico ali dve svojega časa žrtvovali za pripravo le-teh, je očitno naletel na pozitiven odziv, česar sem zelo vesela. Pripravljenosti za sodelovanje je v zadnjem času vsekakor več kot prej. Vsekakor se zavedam, da je s prevzemom obveznosti za pripravo članka prevzeta tudi določena odgovornost, pa kljub temu menim, da je zadovoljstvo po opravljenem delu toliko večje.

Zato upam in pričakujem, da bo vaša večja pripravljenost za sodelovanje v našem glasilu postala naša stalna spremljevalka, za kar se že vnaprej zahvaljujem.

Vsi člani pa ste prijazno vabljeni, da sodelujete tudi v naši rubriki »utrinek iz narave« s kakršnimi koli posnetki, ki se vam zdijo zanimivi in ocenjujete, da bi bili zanimivi tudi za naše člane. Vsekakor pa je zelo zaželeno, da fotografijo opremite vsaj z nekaj stavki in podatki o tem, kje in kdaj je fotografija nastala, ter nekaj informacijami ali mislimi v zvezi s samim motivom. Glede na letni čas in motiv na fotografiji si v uredništvu pridržujemo tudi pravico, da bomo po potrebi fotografijo uporabili za naslovnico našega glasila.

Na zadnji seji upravnega odbora društva, ko smo se pogovarjali o vsebini glasila, je bila podprta pobuda, da bi naši člani morda prispevali tudi kakšne prispevke o prigodah, ki so jih doživeli na raznih planinskih poteh ali sprehodih v naravo. Glasilo bi popestrile tudi kakšne anekdote, šale, izreki ali vici na temo planincev, obiskov gora ipd. Iztočnic in vsebin je veliko, zato vljudno vabljeni k pisanju.

Če je kakšen planinec tudi ljubitelj risanja, karikature, napiše kakšno pesmico ipd., lahko pošlje v objavo tudi tak prispevek.

V kolikor imate tudi kakšne druge predloge, kaj bi v našem glasilu še lahko objavili, nam to vsekakor sporočite.

Vsi člani PD Viharnik ste torej prisrčno vabljeni k aktivnemu sodelovanju in sooblikovanju našega glasila.

Urednica

INFORMACIJE Z UPRAVNEGA ODBORA

Odrpta vprašanja v zvezi z organizacijo izletov

Upravni odbor se je na pobudo koordinatorja vodnikov, pa tudi na podlagi lastnih zaznav določenih odprtih vprašanj v zvezi z organizacijo in vodenjem izletov le-ta obravnaval na svojih zadnjih sestankih.

Gre za sklop odprtih vprašanj o tem, kako naj vodniki poročajo koordinatorju vodnikov o opravljenih izletih, o načinu delitve potnih stroškov, ko je izlet organiziran z naročenim prevozom in osebnimi avtomobili, priznavanju stroškov v primeru predhodnih ogledov planinskih poti, številu vodnikov pri izvedbi zahtevnejših izletov, prispevku za društvo s strani nečlanov, načinih posredovanja prispevka blagajničarki društva ter vsakoletni registraciji vodnikov pri PZS za ohranjanje licence in zavarovanja društva v primeru odgovornosti vodnika.

Z zvezi z vsemi navedenimi vprašanji je Upravni odbor PD Viharnik zavzel določena stališča, pozval pa je tudi same vodnike, da se do njih opredelijo oz. da podajo svoje predloge. Ko bodo stališča do odprtih vprašanj usklajena tudi z vodniki, bomo o njih obširneje poročali, predvidoma v naslednji številki glasila.

Kandidatka za novo vodnico v našem društvu

Glede na to, da je z letom 2010 prenehal v vodenjem izletov naš dosedanji vodnik Aljoša Dornik, z letom 2011 pa se bo iztekla pogodba za vodenje tudi naši dosedanji vodnici Nini Podlesnik, je UO društva kar nekaj časa iskal novega vodnika oz. kandidata, ki bi se usposobil za vodnika. Ob pomoči koordinatorja vodnikov smo uspeli zagotoviti kandidatko za vodnico - go. Slavico Dudanovo. Z društvom je že v letu 2010 podpisala pogodbo o sodelovanju, nakar je društvo plačalo njeno izobraževanje. Teoretični del izobraževanja za vodnico A kategorije je ga. Dudanova opravila v mesecu juniju 2011. Pod mentorstvom vodnika Bineta Mlača je doslej že vodila tudi nekaj izletov. Ko bo opravila vodenje

določenega števila izletov, bo postala naša samostojna vodnica.

Kandidat za novega markacista

Potem ko je naš dosedanji kandidat za novega markacista z društvom prekinil pogodbo, so se pričele aktivnosti za pridobitev novega kandidata. Pripravljenost za markacista sta izrazila dva kandidata. Oba sta bila povabljena na delovno akcijo v mesecu aprilu 2011, ko so se na planinski poti, za katero skrbi naše društvo, postavljale nove smerne table. Delovne akcije pa se je udeležil le kandidat Marjan Kurent. Ta kandidat je z markacistom Marjanom Potiskom prehodil še celotno planinsko pot, kjer sta opravila ustrezna markacijska dela.

S kandidatom za markacista Marjanom Kurentem bo podpisana pogodba o sodelovanju z našim društvom, na osnovi katere se bo udeležil ustreznega izobraževanja za markacista.

Urednica

MARKACIJSKI ODSEK

Markacisti v akciji

Naj koga ne zavede ta naslov; v našem planinskem društvu uradno nastopa samo en markacist, ima pa kar precej prostovoljnih pomočnikov, ki mu rade volje priskočijo na pomoč v vsakoletnih akcijah.

Kot vsa planinska društva v Planinski zvezi Slovenije, se je tudi Viharnik odzval skupni akciji označevanja planinskih poti in lansko leto s popustom kupil dva droga in ustrezne smerokaze, le postavitve na terenu ni šla po naših načrtih; enkrat je prišla vmes bolezen, večkrat pa slabo vreme planiranega dne. Tako smo postavitve izvedli šele v letošnjem aprilu.

Dan planirane akcije ni bil pretirano lep, a za delo na nadmorski višini cca 1000 m je bil kar prijeten. Iz Ljubljane smo se odpeljali v dveh avtomobilih, obteženih s peskom, cementom, lopatami, krampom in drobnim orodjem ter dvema drogoma in

tablicama z objemkama. Seveda moram predstaviti še ekipo: dva Marjana in Štefan ter Helena in Alenka. Cilj akcije je bila Planina Podstoržič.

Stanje pred pričetkom delovne akcije.

Kot je moja navada, se vedno, ko grem v ta predel, ustavim najprej v gostilni »Pri Kanonirju«, kjer so dolga leta hranili planinske žige s tega področja. Tudi tega dne smo bili lepo sprejeti.

Po jutranji kavici smo se odpeljali v stransko dolino Podlog, mimo zaselka Zabukovec do Planine Podstoržič, kjer se prične planinska pot na Javorniški prevalu, ki jo imajo v pristojnosti za obnavljanje naši markacisti.

Treba je bilo poprijeti za kramp in lopato.

Pred mostičkom hudourniškega potoka smo izkopal jamo, zmešali pesek in cement, zmontirali smerokaz na drogu, kar je bilo zamudno delo, kajti vnaprej pripravljene luknje na drogu niso ustrezale smernim tablam, in postavili drog. Obložili smo ga s kamenjem in zalili z betonom. Okolico smerokaza smo očistili, veje dreves ustrezno obrezali, da se smerokaz opazi z gozdne ceste, po kateri potekajo tudi druge planinske poti.

Tole tablo bo še potrebno zamenjati.

Ko smo tu končali, smo se premaknili naprej po planinski poti za 200 višinskih metrov, Alenka pa nam je gradivo prepeljala po gozdni cesti do naslednjega križišča planinske poti z gozdno cesto. Tu smo ves postopek ponovili, le da je bila postavitve droga bolj zahtevna, ker le-ta stoji v strmini. Pri križanju poti s cesto smo tudi ugotovili, da bo potrebno naročiti še en smerokaz, ki bo usmerjen v dolino, kajti stara tabla je povsem obledela.

Udeleženci akcije ob novi usmerjevalni tabli.

Po opravljenem delu, medtem se je vrnila naša okoljevarnostnica Helena s svojega obhoda na Javorniški preval, smo se zadovoljni in malce utrujeni sestali na začetku poti na zasluženi malici s pečenim jagenjčkom in svinjskimi rebrci, ki smo jih zalili z goriškim rdečim. Pogovorili smo se o opravljenem delu in hitro ugotovili nekaj napak, ki nastanejo pri označenih časih hoje od izhodišča do cilja. Na obeh naših smerokazih je izhodiščni čas 2 uri in 30 minut, na tabli PD Kranj malo višje na

križišču, kjer slovenska transversala zapušča gozdno cesto, pa je čas 1 uro in 30 minut, kar je povsem nemogoče. Jaz poti nisem prehodil brez dela na poti, zato bomo še letos prehodili našo pot brez postankov in se prepričali, kdo ima prav. V vsakem primeru je treba čase uskladiti.

Ja, skoraj bi pozabil. Tudi slovo od prelepih planin smo zaključili pri Kanonirju. Običaje je treba spoštovati in ohraniti prijatelje. Torej, če vam je všeč počasno pohajanje z nekaj dela na planinskih poteh, sem pripravljen sprejeti vašo pomoč na prihodnjih akcijah.

Marjan Potisek

PRISPEVKI NAŠIH ČLANOV O OPRAVLJENIH POHODIH IN IZLETIH

LOVRENC

na velikonočno soboto

Navsezgodaj zjutraj (ob 6.50) na velikonočno soboto se je šestnajst planincev odpeljalo z vlakom na prijeten pomladanski izlet na Lovrenc v Posavskem hribovju. Izstopili smo v vasi Loka in razburljiv dan se je začel.

Prijetna vasica Loka, kjer smo izstopili z vlaka in pričeli našo pešpot.

Naš vodnik Borut je na vlaku pozabil fotoaparata, Marko pa je takoj, ko je prestopil železniške tire, začutil močno

bolečino v nogi. Moral se je odreči planinskemu izletu in se vrniti v Ljubljano, kjer je na urgenci »reševal« svojo nogo. Borut pa je še enkrat dokazal svoje organizacijske sposobnosti, saj ga je nazaj grede v vlaku čakal njegov fotoaparati.

Pri vzponu smo lahko občudovali milo gričevnato pokrajino in lepo pokošene travnike.

Na velikonočno soboto je bil prekrasen sončen dan. Bleščala se je mlada zelena trava, rastoča drevesa in grmovje so se rahlo pozibavali v vetru in nas razveseljevali z mladimi poganjki, s simboliko mladosti in rasti. Občutek mladega življenja in lepoto dneva pa so zaokrožile še ptice, ki so nas s svojim čudovitim petjem spremljale ves čas poti v jutranjih urah.

Travnik pred cerkvico sv. Lovrenca je porasel z encijanom in opojno zlatico.
foto: Vinko Šeško

Ideja, da bi naš izlet podaljšali še na Lisco, je naletela na gluha ušesa. Za velikonočno soboto je bil 720 m visok Lovrenc dovolj. Lovrenc je prijazna vzpetina s starodavno cerkvico, kjer je nekoč pridigal Primož Trubar in je znana po cvetju, pravzaprav je pravi botanični vrt. Tod najbolj poznani in

razširjeni cvetlici pa sta opojna zlatica in encijan.

Naš prvi postanek je bil na prijazni kmetiji pod vrhom, kjer smo si privoščili malico, kavico in se odpočili. Pot proti samemu vrhu Lovrenca je bila višek dneva, saj nas je pot vodila mimo rastišča encijana (Clusijev svišč), ki je bil v polnem cvetju. Rastišče encijana je ograjeno, saj so popotniki očitno preveč uničevali in nabirali prekrasne modre encijane. Na ličnih tablah, ki so postavljene ob poti, namreč piše, da je rastišče ogroženo zaradi ljudi. Pogled na modro obarvan travnik je res nekaj posebnega. Clusijev svišč raste od maja do avgusta, na Lovrencu pa zacveti že aprila in je najnižje ležeče rastišče v Sloveniji.

Opojna zlatica, ki se od navadne loči po velikih, srčasto oblikovanih listih.
foto: Vinko Šeško

Pri cerkvi sv. Lovrenca so domačini čakali na velikonočno žegnanje. Tam smo srečali tudi Borutovega prijatelja, ki nam je pokazal rastišče opojne zlatice ob cerkvi in naredil eno »gasilsko«.

Notranjost cerkve krasí lep oltar.

Vsi udeleženci izleta, pred hribom in istoimensko cerkvico svetega Lovrenca.

Dan se je prevesil v popoldne in zahotelo se nam je kosilo, zato smo pospešeno hodili proti Turistični kmetiji Kranjc, kjer smo si privoščili izvrstne pečene postrvi, svežo solato in za pregreho še »pommes frites«.

Zelo lepo smo preživeli velikonočno soboto 2011 in se zadovoljni pozno popoldne z vlakom vračali v Ljubljano.

Viktorija Grašič Bole

TOLMINSKA KORITA IN SLAP KOZJAK

V letnem planu za 22. maj 2011 sem zasledila razpisano turo Tolminska korita in slap Kozjak, kar sta dve tolikokrat slišani naravni znamenitosti, vendar za nas iz notranjosti odročni. To pa je bila dobra prilika, da se z vodnikom in v družbi planincev udeležim te ture. Da je vodnik Grega Rihar vsem prijavljenim ugodil, je moral še sam peljati – no lepše je, da se skupinica pelje skupaj, vendar se moramo dovolj kmalu prigrasiti, da vodnik lahko organizira prevoz.

Na lep poznopomladanski dan in z dobro vremensko napovedjo z le popoldanskimi

plohami, smo se prav umirjeno počasi pripeljali v Zatoľmin, se pred vstopom v korita v gostišču okrepčali s kavo, nato pa se podali na pohod po koritih Tolminke in Zadlaščice.

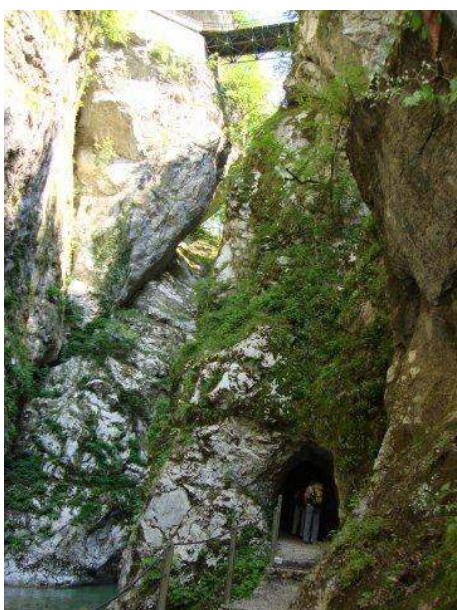

V trda apnenčasta tla sta reki zarezali divja korita, ko pa se tesen obeh rek nekoliko razpreta, se reki združita in tako združeni hitita v Sočo. Zlitje rek je še posebej zanimivo sotočje v koritih. Turistično društvo Tolmin je uredilo stezo za turističen ogled in jo opremilo s turističnimi tablamí. Hodili smo po lepo speljani stezi, ogledovali moč narave, poslušali deročo in poskakujočo vodo in v senčni tesni občudovali visoke stene. Včasih reko prečkamo po visečem mostu, včasih mora steza skozi vlažne predore, vendar je tudi

nekaj razgledišč na strmine. Tako gledamo Hudičev most, ki vodi v vas Čadrg, 60 m nad nami in globoko pod njim je termalni izvir z 22 stopinjami, kar je v Alpah redkost. Tu se ob Tolminki tesen konča.

Vrnili smo se do sotočja in se ob reki Zadlaščici dvigovali, tako da smo sedaj pogledovali globoko reko, ujeta v korita. Trikotna skala, ki se je kdaj kdaj odlomila in zagostila nad Zadlaščico, sedaj poraščena z mahom spominja na medvedovo glavo. Sestopili smo na pot, ki vodi v Čadrg, si ogledali še vhod v Zadlaško jamo. Po obisku pisatelja Danteja so jo poimenovali po njemu Dantejeva jama. Baje je v tem nedostopnem divjem okolju dobil navdih za Pekel v pesnitvi Božanska komedija. Jama ni odprta za množični turizem, za obisk potrebujemo jamarskega vodnika in primerno opremo. Čez Hudičev most smo se vrnili na izhodišče in še z mostu pogledovali v globel bučne Tolminke.

Za obisk slapa Kozjak smo se odpeljali skozi Kobarid proti Drežnici čez trdno zidan Napoleonov most na Soči. Takoj za mostom je parkirišče. Tu smo zapustili prevoz in pot nadaljevali po travniku, se ob naši lepotici Soči povzpeli do urejenih italijanskih utrdb iz prve svetovne vojne in naprej čez most ob potoku Kozjak. Tesen se je ožila in skalni skladi kot posušena obrana rebra so se visoko dvigovali. Tudi tu so kobariški turistični delavci speljali stezo in mostičke, po katerih pridemo v kupolasto podzemno dvorano z jezerom, visoko izpod neba pa pada slap vode po imenu Veliki Kozjak

Tako smo si ogledali tudi naš drugi cilj in se vračali proti prevozu. Nebo se je kot napovedano pooblačilo in oblaki so že spustili kakšno kapljo, a mi smo bili že pod streho in na poti domov vsak s svojim vtisom.

Bil je prijeten dan, kar prekratek sprehod v pomladno sveže zeleni in cvetoči naravi, ob šumenju vode v senci dreves in ob občudovanju moči narave.

Marija Kastelic

ŽINGARICA

Kakšno posrečeno ime Žingarica. Izpeljanka me zavede na pojem sproščeno veseljačenje. To, da je lansko sezono izlet odpadel, je tudi nekaj dobrega, vsaj zaradi vremena. Po sobotnem deževju in nad 1.200 m sneženju smo imeli nedeljsko jutro optimalno obetavno za gorniški pohod. Novo zapadli sneg na vršnem grebenu nas je malo presenetil, ne pa skrbel.

Zbrani v Tivoliju, devet »MLADENK« in dva junaka - vodnik Borut in pocajtani Marko. Na Ljubeljski cesti, nad sotesko Čepo, zavijemo levo proti čudoviti dolini Poden-Bodental.

Dokaj sveže jutro nas kar hitro spravi na pot. Oprtani kot se spodobi jo mahne proti strmi s smrekami porasli gori. Gora nam da slutiti, da bomo »grizli« kolena. Ker pa naš vrli vodnik dobro pozna zasedbo, je korak prilagodil in vzpon je potekal ubrano, z vsemi vmesnimi razglednimi postanki.

To kar nam je bilo dano po grebenski poti, je presegalo vsa pričakovanja. Vsako gorniško srce je prevzeto od razgledov. Na sorazmerno skromni višini 1589 m, pa tako prostrani razgledi na okoliške dvatisočake. V žargonu radi rečemo »razgledi za bogove«. Kar nekaj debat smo si podajali s prepoznavanjem vršakov. Razen Boruta

smo bili vsi prvoprstopniki in orientacijsko le previdno prepoznavali bližnje in daljne vrhove, čudovit greben severne celotne Košute in Karavank.

Proti Celovški kotlini je Žingarica mestoma prepadna, tako smo vijugasto Dravo gledali kot iz balona.

Moram pa reči, da mi je bilo kar žal govedi, ki se je že pasla, ne po travi, temveč po novem snegu. Ampak sonce ga je vidno topilo.

Ko smo sestopili po delno krožni poti, smo v vasici Poden izlet zaključili v prijetni gostilni Kirchenwirt z dobro hrano in slovensko besedo.

Večina si je izbrala izvrstne skutine krape. Nadvse okusna goveja juha s fritati pa je v resnici boljša, kot jo sama pripravim doma.

Ob sestopanju prislunem svojim občutkom doživljanja gora, »napolnjena« z novim doživetjem, ko se z ljubeznijo do narave oziram okoli sebe.

Še en prelep dan z Viharniki.

Marja Marolt

ČEZ LJUBLJANSKI GRAD V BOTANIČNI VRT

Sobota, 4. junij 2011

Nestanovitna vremenska napoved z možnostjo padavin in neviht ter še ne dovolj dobro pozdravljena leva noga, ki sem si jo poškodoval na Viharnikovem izletu, ko sem stopil v luknjo sredi travnika, so potrdile mojo željo, da se udeležim za mene neobičajnega izleta – čez Ljubljanski grad v Botanični vrt.

Najpogostejša veduta Ljubljanskega gradu.

Zjutraj ob 8. uri se nas je dvanajsterica zbrala pri Vodnikovem spomeniku na ljubljanski tržnici. Tu nas je čakalo presenečenje. Na stebru ulične svetilke nad nami je bil pritrjen pravi markacijski smerokaz za grajsko planinsko pot, ki so jo odprli nekaj dni pred tem. Naša vodnica Helena Tepina, verjetno navdušena nad tem, je v skladu s svojimi vodniškimi sposobnostmi postavila na začetek naše kolone fantiča Žigo, ki je imel nalogo poiskati tudi ostale markacije na poti do vrha, na konec pa našo planinko Božo Mrak, ki je odlično hodila vso pot, za kar ji čestitamo.

Pričeli smo z vzponom po Študentski ulici. Žiga je pridno iskal na novo pobarvane markacije, mi pa smo se pogovarjali o zgodovini te uličice in kolikokrat smo jo že pred tem prehodili. Polurni vzpon je minil hitro in že smo bil na gradu. Ta pa je bil še zaprt, zato nam je Helena opisala še podrobnosti in znamenitosti poti čez imenitno urejene Prule na povratku. Pridno smo jo poslušali in se ji nato zahvalili za zbrane informacije.

Grajska vrata so se nam odprla ob 8. uri. Plačali smo vstopnino 2 EUR in odšli v dvoranico na ogled virtualnega muzeja, kjer so nam predstavili zgodovino gradu in Ljubljane.

Vzpon na razgledni stolp gradu je bil zelo zanimiv.

Medtem je zunaj posijalo sonce in vzpon na razgledni stolp je bil še bolj zanimiv. Do vrha stolpa namreč vodijo zelo lepo izdelane ulite kovinske stopnice, ki so pravo nasprotje stopnicam na majavih razglednih stolpih na planinskih vrhovih. Razgled in pogled na stavbe in strehe starih hiš je bil res lep.

Sestopamo po stopnicah navzdol in hitimo na kavico, del skupine pa si gre ogledati še razstavo slovenske zgodovine. Pol ure počitka hitro mine in že hitimo čez grad proti Karlovškemu mostu in Botaničnemu vrtu. Stez je več, vendar nas naša planinka, ki je tu hodila vsak dan čez grad v šolo, odlično vodi. Pridemo pred Botanični vrt, kjer nas čaka njihova vodnica.

Ura in pol hoje po lepo urejenem in s soncem obsijanem vrtu je pravi užitek. Za osvežitev spomina naj povzamem le nekaj pomembnih podatkov o vrtu, saj letos praznuje svojo 200-letnico. Viharniki pa smo ga obiskali tudi že lansko leto.

Hoja po poteh Botaničnega vrta je pravi užitek.

Botanični vrt v Ljubljani je poleg Narodne in univerzitetne knjižnice najstarejša kulturno-znanstvena in izobraževalna ustanova Univerze, z neprekinjenim delovanjem v Sloveniji. Ustanovljen je bil leta 1810 kot vrt domovinske flore v okviru tedanjih visokih šol za časa Francozov in Ilirskih provinc. Zasnoval ga je Idrijčan Frane Hladnik (1771 - 1844), ki je bil tudi njegov prvi ravnatelj. Že maršal Marmont je predvidel za botanični vrt travnike pri Tivoliju in površino pri Karlovškem mostu. Hladnik se je odločil za slednjo zaradi posebnega nagnjenja do bližnjega, z vrbami bogatega Golovca. V delovanju Botaničnega vrta je več uspešnih obdobij, leta 2008 pa je dobil tudi status spomenika državnega pomena. Velja za najstarejši botanični vrt v jugovzhodnem delu Evrope, v evropskem merilu pa spada med srednje stare.

Ena od upravnih zgradb in novi tropski rastlinjak v Botaničnem vrtu.

V Botaničnem vrtu raste na dveh hektarjih prek 4.500 rastlinskih vrst, podvrst in oblik, od katerih je več kot tretjina domačih, druge rastline pa so z različnih območij Evrope in tudi drugih celin. Vsako leto sodeluje pri izmenjavi seznamov semen s preko 300 botaničnimi vrtovi po vsem svetu. Malo pred našim prihodom so lepo uredili tudi nov rastlinjak za rastline iz

toplejših predelov. Banka Slovenije pa je izdala spominski kovanec za 2 EUR ob dvestoletnici ustanovitve vrta. V zahvalo za odlično pripravljen izlet smo kovanec podarili tudi vodnici Heleni.

Vzgoja novih rastlinic in bujno cvetenje raznih rož in grmovnic na vsakem koraku.

Sonce sije, žeja in utrujenost postajata vse večja, zato se poslovimo od vrta in se peš vračamo čez imenitno urejene Prule. Naša pot nas je peljala po cesti preko novega mostu čez Grubarjev kanal na Špico. Tu nas je presenetila lepo urejena okolica in idilični privezi ladij.

Nato smo šli ob Ljubljani do Prulskega mostu, kjer stoji Osnovna šola Prule. Deželni šolski svet za kranjsko je osnovno šolo ustanovil junija 1910, septembra 1911 pa je bila zgrajena. V njej je bilo šest razredov in en pomožni razred za manj nadarjene otroke ter dnevno zavetišče za učence osnovne in pomožne šole.

Ogledali smo si tudi Žabjak s hišo, kjer je bil zapor, in s hišo, kjer so lepoticke prodajale ljubezen, ter nato prišli do obnovljenega in pravkar odprtega Hrdeckega mostu, ki povezuje Grubarjevo nabrežje in Krakovski nasip. Ta most pa zasluži malo bolj obširen opis.

Most je litoželezne konstrukcije in nosi ime po nekdanjem Ljubljanskem županu Janezu Nepomuku Hrdeckemu. Sprva je

nadomeščal današnji Čevljarški most, leta 1931 pa ga je Plečnik v sklopu urejanja nabrežij Ljubljanice prestavil na lokacijo pri mrtvašnici v Mostah, kjer se ga je prijelo ime mrtvaški most. Most dunajskega projektanta Johanna Hermanna so vlili leta 1866 v Auerspergovi livarni pri Žužemberku. Pred novo umestitvijo so most zaradi dotrajanosti tudi popolnoma restavrirali. Naložba je stala ljubljansko občino 1.150.000 EUR. Most je vreden ogleda.

Pogled na Hradečekga most.

Mi pa smo šli čez most, v prvo gostilno na brizganec, pivo ali sok. Pogledali smo na uro in ugotovili, da je bil izlet močno planinski, saj smo hodili polne štiri ure in pol. Verjemite nam, da s pohvalami, izrečenimi Heleni za idejo in odlično izveden izlet, nismo skoparili.

Mogoče bo pa kakšnemu bralcu žal, da ni šel z nami na ta neplaninski izlet?

Opomba: Slike povzete iz spletnih strani

Marko Žontar

STEGOVNIK

Vzpon na Stegovnik je bil doslej v naših planih izletov že večkrat načrtovan, pa je zaradi slabih vremenskih razmer (sneg, led, dež) odpadel. V mesecu juniju je bila tokrat gora osvojena, na pomoč pa je moral priskočiti vodnik Boris Jesenšek, saj je bil predvideni vodnik Štefan Rojina zadržan.

Tokratnega izleta se nas je udeležilo osem viharikov. Vremenska napoved, da bo v gorah malo nestanovitno, nas ni prestrašila. Na Spodnjem Jezerskem smo za gostiščem

Kanonir zavili levo. Kmalu se je pričela makadamska gozdna pot, ki se je strmo vzpenjala v breg. Vodnik in hkrati šofer Boris nam je prihranil kar nekaj časa hoje, saj nas je z najetim kombijem zapeljal visoko na izhodišče, kolikor je le mogel, za kar smo mu bili zelo hvaležni, saj nam hoja po nerazgledni gozdni poti ne nudi nobenih planinskih užitkov. Tako je bilo pred nami namesto treh le še dobri dve uri vzpona.

Počitek med vzponom proti Stegovniku.

Pot nas je vodila po strmih stezicah mešanega gozda, ki se je le sem in tja malo poravnala, da smo se lahko malo odpočili in lažje zadihali. K sreči ni bilo sonca, tako da smo napore lažje premagovali. Prečkali smo male potočke, pri čemer smo morali še posebej paziti, da nam ne bi spodrsnilo.

Prav na teh bolj vlažnih terenih pa sem prvič videla v živo dvocvetno vijolico. Doslej sem jo videla le na spletnih straneh interneta. Za razliko od navadne vijolice ima dva rumena cvetova, od tod tudi njeno ime. Uspeva le na zelo ozkem območju Karavank, zato je bila deležna moje posebne pozornosti.

Dvocvetna vijolica, ki sem jo prvič videla v naravi.

Proti vrhu smo morali paziti tudi na ostanke žic ob poti oz. na tleh, ki so včasih tvorile ograde lovišča barona Borna. Da gre za ostanke razmejitve njegove posesti, nas je podučil planinec Tomo. Ali imajo stare žice kakšen zgodovinski pomen, ne vem, sama pa menim, da bi jo moralo planinsko društvo, ki vzdržuje to pot, odstraniti, saj se ob hoji vanjo zlahka zapletemo in pademo. Da so žice nevarne tudi v času nevihte, je pričala precej poškodovana smreka, ovita s staro žico, ki jo je prizadela strela.

Neporasel greben Stegovnika, 1692 m.

Malo pred vrhom Stegovnika, ko se je v daljavi že videl neporaščen skalnat greben in cilj našega izleta, so se tri viharнице odločile, da ne bodo osvojile vrha, ker so se bale strmih skalnih pobočij.

Po četrtni uri ne preveč naporne hoje smo preostali viharniki dosegli vrh Stegovnika, ki se ponaša s 1692 m nadmorske višine. Na vrhu smo si najprej ogledovali vse okoliške hribe in gore ter jih poizkusili poimenovati. Pri tem smo brez težav prepoznali greben Košute na eni strani, na drugi strani pa Storžič. Nato smo si vzeli nekaj časa tudi za oddih in malico. Sprva smo bili na gori popolnoma sami, nato pa je na vrh prišla skupina planincev iz PD Tolmin. Njihovo prisotnost smo izkoristili za fotografiranje, tako da smo bili na posnetku vsi viharniki, ki smo osvojili zastavljeni cilj.

Po planu bi morali goro zapustiti po drugi – krožni poti, kjer bi si ogledali zanimivo jamo. Ker pa so nas malo pod vrhom čakale tri planinke, krožne poti nismo mogli opraviti. To naj bo izziv, da bomo Stegovnik še obiskali in del krožne poti opravili drugič

Šest viharnikov je osvojilo vrh gore, ki je zelo razgleden.

Pri spustu smo bili sami s seboj zadovoljni, ko smo ugotavljali, kako strmo pot smo malo prej premagovali. Če smo za vzpon porabili dobri dve uri, smo bili pri povratku precej hitrejši.

Kot se spodobi smo se po končani poti malo odpočili pri gostišču Kanonir. Prileglo se je mrzlo pivo, nekateri pa so si privoščili tudi nekaj malega za pod zob. Za skupno mizo smo tudi demokratično določili, da bom prispevek o izletu pripravila jaz.

Zadovoljni nad lepo doživetim in preživetim dnevom, smo se v prijateljskem vzdušju tudi poslovili.

Nevenka Kanduč

LASTOVEC IN DESKA

Za obisk dveh vrhov, Lastovca in Deske nad Dleskovškovo planoto se je odločilo dvanajst viharnikov. Kombi je bil premajhen za vse izleta željne viharnike, zato je vodnik Grega Rihar peljal planince tudi s svojim avtomobilom.

Do našega izhodišča smo se vozili kar dve uri, saj je cesta do Podvolovjeka, Podveze in naprej do izhodišča Brežiči, ozka in vijugasta, zadnji del pa je le makadamska.

Vodnik nas je vodil po lepih lovskih stezicah mešanega gozda. Vzpon ni bil naporen, klub temu smo bili zadovoljni, da se je sonce pogosto skrilo za visoke oblake. Na naši levi strani smo kmalu lahko občudovali zelene ravne košenice Velike planine.

Vzpon proti Lastovcu. Na nasprotni strani travnišča Velike planine.

Našo pot so dodatno krasili temno modri cvetovi lakote, zelo veliko je bilo čašastega svišča, mestoma pa tudi cele zaplate ozkorogljatega grinta, ki spominja na primožka (rumeno marjetico).

Kmalu smo pred seboj zagledali lepo zaobljeno pobočje Lastovca, 1841 m. Iz daljave je dobil človek občutek, kot da je levo pobočje prebarvano s srebrno barvo. Vodnik nam je pojasnil, da je že daljnega leta 2003 to pobočje zajel hud požar, ki ga je zanetila strela. Pogoreli so vsi zeleni deli ruševja, same rogovile pa so očitno tako trdožive, da jim ogenj ni prišel do živega.

Tam, kjer je nekdanje kraljevalo mogočno ruševje, je ob obronkih dobila svojo priložnost druga vegetacija. Čisto do vrha Lastovca, kjer je bilo potrebnih še kakšnih 10 minut vzpona, je vztrajal le vodnik in nekaj zanesenjaka, drugi smo se med potjo obrnili, saj se je bilo potrebno med potjo dobesedno prebijati skozi nepogorele – srebrne veje ruševja.

Postanek po osvojenem Lastovcu in nadaljevanjem poti na Desko.

Do našega naslednjega cilja pa ni bilo več daleč. Na lepem travnatem pobočju je bila na paši čreda krav. Spraševali smo se, od kod jih lastniki priženejo gor na pašo.

Kmalu se je pred nami pokazal vrh Deske, 1970 m visoke gore, označen s približno meter visoko, iz kamenčkov sezidano piramido. Na vrhu gore smo se odpočili,

pomalicali in istočasno občudovali verigo Kamniško-Savinjskih Alp, ki smo jim imeli kot na dlani.

Na vrhu Deske, ki je nudil enkratni pogled na Kamniško-Savinjske Alpe.

Nepogorelo ruševje se je iz daljave videlo, kot bi bilo posrebrano.

Pot smo nadaljevali desno od Deske in se pričeli počasi spuščati proti Planini Vodole. Takrat se je začela na naši desni strani kazati mogočna ravna stena Deske, od koder je verjetno gora dobila tudi svoje ime. Ko smo tako mestoma pogledovali proti mogočni steni gore, smo desno od nje, na prepadnem grebenu, ki smo ga tudi sami prečili, zagledali kravico, ki je dolgočasno nepremično stala na svojem mestu, kot bi spremljala našo pot v dolino.

Pogled na Desko s Planine Vodole.

Na Planini Vodole smo bili ponovno potrebni počitka, zato smo posedli po travi okrog zapuščene planinske staje. Pot nas je zatem vodila do naše zadnje postojanke, planine Podvežak na višini 1564 m, kjer so imeli okusno kislo mleko ter dišeč čaj iz gorskih rožic in zelišč.

Okrepčitev na planini Podvežak.

S planine smo imeli lep pogled na sosednjo Lepenatko in Rogatec. Sama sem za nekaj minut odhitela v bližnji gozdiček preveriti, če se pod mogočnimi smrekami skriva kakšna gobica, pa ni bilo sreče. Oskrbnik koč je nato povedal, da na tej višini praviloma ni gob, rastejo pa malo nižje. No, važno da vem, kje rastejo.

Da pot proti domu ne bi bila pusta, je poskrbel naš kombi. Ko smo že vsi sedeli na svojih sedežih, motor ni hotel vžgati. Vidno nejevoljnega šoferja smo viharnice kar hitro pomirile, da bomo kombi malo porinile, pa bo šlo. Ker je bilo potrebno kombi potisniti po klancu navzdol, smo viharnice zmoгле opravilo kot bi trenil. Zadovoljne nad uspešno opravljeno še zadnjo nalogo smo sedle v kombi in se prešerne volje odpravile proti domu.

Nevenka Kanduč

JALOVNIK

V drugi polovici meseca avgusta nas je vodnik Grega popeljal na slikovita pobočja vzhodno od Tolmina. Nad naseljem Podljubinj se vzpenjata Kobilja glava, visoka 1475 m in nedaleč stran še Jalovnik, 1452 m. Hoja po grebenu in brezpotju je bil pravi užitek. Našo pot smo pričeli pri Planini Stador, sestopili pa smo na Planini Lom.

Hitro smo se vzpenjali, spodaj Planina Kuk.

Poleg vodnika Grega nas je bilo kar 10.

Po brezpotju skozi visoko travo proti Kobilji glavi.

Opomba: prispevek ni lektoriran .

Alenka Hitti

VIHARNIKI POTUJEJO

VIHARNIKI SO OBISKALI TUDI GRUZIJO

Tri viharнице, Helena, Alma in Alenka, in Miran, še nečlan Viharnika, smo se odzvali vabilu vodnika Borisa Jesenška za potepanje po Gruziji v maju 2011.

Potovali smo s kombijem, spali pa v šotorih. Kuhali smo sami. Družba je bila enkratna, tako da imamo vsi čudovite spomine. Vozniku in vodniku pa vse pohvale.

Vsi smo bili mnenja, da na takem potovanju drugače doživljaš dežele in ljudi, kot pa z letalom in turističnimi agencijami. Žal je bilo vožnje do tja zelo veliko, tako da smo bili v Gruziji le 5 dni.

Črta nakazuje našo krožno pot popotovanja po Gruziji.

Nekaj podatkov o sami Gruziji (vir: internetne strani)

Ta nekdanja sovjetska republika na severu meji na Rusijo, na jugovzhodu na Azerbajdžan, na jugu na Turčijo in Armenijo, na zahodu pa na Črno morje. H Gruziji uradno spadata še avtonomni pokrajini Južna Osetija in Abhazija, vendar Tbilisi nima nadzora nad njima.

Država je doživljala obdobja razcveta in nazadovanja, dokler je niso v 16. stol. razdelili na več manjših političnih entitet. Carska Rusija je priključila ozemlje med leti 1801 to 1866. Po oktobrski revoluciji je nastala kratko živeča Demokratična republika Gruzija (1918-1921), ki jo je rdeča armada zatem priključila k Sovjetski zvezi. Neodvisnost je spet dobila leta 1991,

po obdobju kaosa, gospodarski krizi in državljanski vojni so se razmere konec devetdesetih let umirile. Po žametni revoluciji vrtnic leta 2003 je Gruzija dobila prozahodno usmerjeno reformistično vlado, katere cilji so vključitev v zvezo NATO ter vrnitev separatističnih regij nazaj pod centralno oblast. Zaradi teh ciljev so se v zadnjem času poslabšali odnosi Gruzije z Rusijo.

Vinogradništvo, ki še zdaj predstavlja pomemben del gospodarstva, je prisotno že od prazgodovine. Zaradi strateške lege je Gruzija zanimiva tudi za evrazijske energetske projekte.

Iz Turčije smo vstopili ob Črnem morju pri Batumiju (pokrajina Atchara), nadaljevali čez prelaz v Kedo., Alhaltsikne, Borjomi, Khaksuri, in naprej do Tbilisija. Obiskali smo le južni zahodni del Gruzije do Tbilisija

Črnomska obala.

Gruzijska pokrajina.

Iz Tbilisija smo se vračali po še malo bolj južnem delu, Akhalkalaki (2550 nm), kjer smo se vrnili v Turčijo. Nismo dobili občutka, da bi bila Gruzija kakor koli vinorodna, čeprav slovi po tem.

Tbilisi.

Tbilisi – mestni utrip.

Zanimiva je njihova arhitektura oz. gradnja objektov. Ogromno je zgrajenih objektov iz kamna in to okroglega, kot savski prod, ter lesa. Gruzija turistično v teh krajih še ni razvita, čeprav smo srečali nekaj kolesarjev-popotnikov in dva motorista, Italijana, ki sta nameravala iti do Mongolije, verjetno jima je uspelo. Mi zemljevidov nismo imeli s seboj, nabavili smo skromno cestno karto, vendar ne kar na prvem vogalu. Gruzijci so veseli zanimanja za njih same in njihovo deželo. Sami ne vedo, kako bi nam ustregli. Presenetljivo jih je veliko vedelo za Slovenijo oz. severni del ex Jugoslavije.

Mali Kavkaz. Travnikov in pašnikov je ogromno, sneg in hribi pa so tudi zelo blizu.

Za svojo »obrambo« je Rusija napravila resno železniško progo z vso infrastrukturo na višini 2200 m čisto do turške meje. Mislim, da sedaj to ne obratuje.

Razen v Tbilisiju se povsod vidi, da so bili včasih Ruska dežela. Plinovod je razpeljan v najmanjšo vas tako da jih verjetno ne zebe. Zanimivo se nam je zdelo, da imajo pred vsakim mesto tablo z imenom mesta, koliko prebivalcev šteje in na kateri nadmorski višini se nahaja.

Povsod, kjer smo se ustavili za kavo, čaj ali pa po nakupih za hrano, smo spoznali prijaznost in gostoljubje Turkov in Gruzijcev. V Gruziji (Keda) smo obiskali zgodovinski muzej in se tudi kot »viharniki« vpisali v vpisno knjigo. Obiskali smo tudi Leninovo rojstno hišo in muzej.

Ko je bila priložnost, smo tudi nekaj malega planinarili.

Še en zelo zanimiv grad.

V teh krajih je vode ta letni čas zelo veliko, zato je vse zeleno, živine, predvsem krav pa povsod, tudi na 2.000 m in več visoko. Krave imajo pa zelo »luštne«, velike so kot naši telički.

Kjer je bila priložnost, smo se povzpeli, pa četudi le na grad, obiskali votline menihov in nekaj vrhov.

Medve s Heleno sva se tudi potrudili in malo poplezali. Na vrhu je bilo malo prostora.

Vsako jutro smo si privoščili tudi obisk vaškega loka, bifeja. Nekateri na kavo, nekateri na čaj. Dobili smo lešnike in lešnikovo kremo gratis. Tu, v Turčiji, blizu Giresuma je bila dolina kjer v strmih pobočjih gojilo lešnike. Imajo krasne na zraku sušene lešnike in predobro lešnikovo kremo, brez dodatkov čokolade.

V tej vasi izvira tudi naravna mineralna voda, pipa je kar na fasadi neke hiše in si jo vsak lahko natoči kolikor želi. Težko človek verjame, da je še kje kaj zastonj.

V Turčiji imajo ob cestah tudi tako imenovane česme, vodnjake, kjer voda teče non stop.

Po krajih, kjer smo se vozili, smo ugotovili, da je tu Gruzija gozdnata, medtem ko je Turčija pravo nasprotje. Veliko jo pogozdujejo, in to z borovci.

Majhna, a dobro založena trgovina. Zanimala nas je predvsem avtohtona pijača, vodka. Za njih je vsak šnops vodka.

Luknje v pečini – mini Kapadokija
Če se je dalo smo se tudi povzpeli. Luknje v pečini predstavljajo celice v katerih so ljudje živeli. Nad njimi je bila majhna cerkva, morda samostan, vendar se tja gor ni dalo priti. Bilo je zaprto, zaklenjeno.

Gruzijsko čorbo smo si privoščili takoj po prestopu meje pri Batumiju ob Črnem morju

Malica med potjo. Tudi čez dan smo si mizo in želodce dobro naložili. Takole je izgledala naša priločna kuhinja.

Na povratku smo se v Turčiji ustavili tudi v Kapadokiji in na Slanem jezeru.

Raznobarvni odtenki zemlje v Turčiji.

Opomba: Prispevek ni lektoriran .

Alenka Hitti

NARAVOVARSTVENI KOTIČEK

SREBRNA KRVOMOČNICA

KJER V POTOKIH KRI JE LILA
NA BATOGNIŠKIH SNEŽIŠČIH
SNEG IN SKALE PORDEČILA
TAM NA KRNSKIH PLAZIŠČIH,
PRAV NA TEH POKOPALIŠČIH,
V SKALAH, KI JIH JE OBLILA KRI
NA GROZLJIVIH PRIZORIŠČIH
SREBRNA KRVOMOČNICA CVETI

SOŠKA FRONTA JE MORILA
TUDI FANTE V ZAKLONIŠČIH
SMRT KOT NORA JE TROSILA
KOSE FANTOV PO STRELIŠČIH;
KJER JE PO GORJÁ PLESIŠČIH

METALA GLAVE IN KOSTI
TAM SEDAJ NA RAZGLEDIŠČIH
SREBRNA KRVOMOČNICA CVETI.

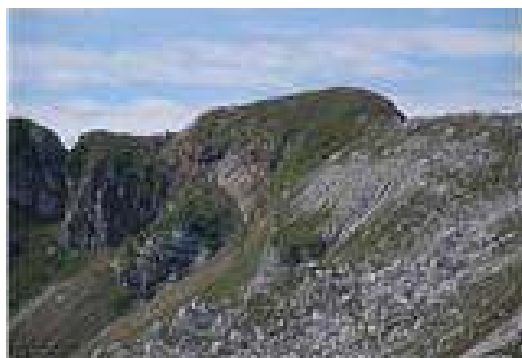
KRI JE GORE PREPOJILA
TAM OB KAMNIH IN MELIŠČIH;
KRVOMOČNICA JE VZKLILA
KJER JE ZEMLJE LE V PRGIŠČIH.
KRI JE LILA PO BOJIŠČIH
RDEČEM ROBU - RDEČEM OD KRVI
TAM KJER NEŽNO PO GROBIŠČIH
SREBRNA KRVOMOČNICA CVETI

V JAVORCI NA TREH STOPNIŠČIH
CERKEV SVETEGA DUHA STOJI;
TAM NA VIŠJIH KRNOVIH BOJIŠČIH
SREBRNA KRVOMOČNICA CVETI.

Srebrna krvomočnica je nežna srebrno-modrikasto-bela cvetka z rdečimi žilicami, tako da daje od daleč vtis nekakšne blede lila barve. V Sloveniji je redka – najdemo jo visoko v gruščnatem svetu (prav ob nekdanjih krnskih bojiščih pa veliko)

Ob Rdečem robu (ki je dejansko rdeče barve!) so se spustili avstroogrski vojaki proti Kobaridu, nato pa uspeli pregnati Lahe prav do reke Piave (znani »Čudež pri Kobaridu« leta 1917 – SOŠKA FRONTA).

Rdeči rob.

Javorca, zgrajena leta 1916 ob Rdečem robu padlim avstroogrskim soldatom.

Alenka Dobeic

UTRINEK IZ NARAVE

Veriga iz gosenic

Naš planinski prijatelj Pavel Jarc mi je posredoval izredno zanimiv posnetek, ki prikazuje verigo oz. kačo iz gosenic. Posnetek je nastal z njegovega spomladanskega vzpona na Kokoš.

Takšnega pojava v naravi sama še nisem videla. Sklepam, da je redek, zato bo prav gotovo zanimiv tudi za naše ljubitelje narave. Zakaj do takšnega pojava pride, mi ni uspelo razvozlati kljub poizvedovanju pri nekaterih poznavalcih žuželk in prebiranju informacij na internetnih straneh. Če kdo od bralcev članka pozna odgovor, bi ga bilo zanimivo slišati.

Sama sicer menim, da je to njihov prvi pohod v svet, v iskanje prve primerne rastline, ki jim bo nudila hrano in bo postala njihov drugi dom.

Na internetnih straneh pa sem zbrala naslednje zanimive podatke o gosenicah. So skoraj izključno rastlinojede, izjema so le ličinke pedicev iz rodu *Euphitecia*, ki lovijo druge žuželke. V kmetijstvu so gosenice mnogih vrst metuljev znane kot škodljivci, ker napadajo rastline, ki jih človek goji za svojo prehrano. Da lahko tako hitro rastejo, se morajo izredno hitro prehranjevati, kar jim v kombinaciji s številčnostjo daje velik potencial za povzročanje škode. Z gosenicami se prehranjuje mnogo živali, saj so zaradi razmeroma slabe mobilnosti in mehkega telesa lahko dostopen vir beljakovin. Zato so se pri njih razvili mnogi različni načini obrambe pred plenilci. Najenostavnejši in najpogostejši je varovalna obarvanost.

Gosenice večino življenja preživijo na rastlinah, zato največkrat z obliko in barvo posnemajo liste ali vejice. Druge so poraščene z neprebavljivimi dlakami ali pa vsebujejo toksine, ki jih bodisi privzamejo iz gostiteljske rastline, bodisi sintetizirajo same. Svojo strupenost pogosto »oglašujejo« s kričečimi barvami (temu pojavu pravimo aposematizem).

Nevenka Kanduč

Labodi in štorcklje

Labodi (znanstveno ime *Cygnini*) so velike vodne ptice iz družine plovcev, v katero uvrščamo tudi gosi in race. So do 1,8 metra dolge, močne in dolgovrate ptice. Živijo ob z rastlinjem bogatih sladkih vodah na zmernih in hladnih območjih po vsem svetu razen v Afriki. Prehranjujejo se z rastlinami, ki jih najdejo v vodi. Iz vodnih rastlin si zgradijo plavajoče gnezdo. Med valjenjem so zelo napadalni in spadajo med ptice selivke.

Labodi si poiščejo partnerja za vse življenje, čeprav se občasno tudi ločijo. Ločitev je običajno posledica neuspešnega gnezdenja. V gnezdu je tri do osem jajc. So izredno skrbni starši. Labodji mladiči so svetlo rjavi, z odraščanjem pa zgubijo to barvo.

Labodjo družinico sem slikal na splavarjenju na Dravi med Javnikom in Ožbaltom letos konec maja. Na sliki so labodi grbci.

Štorcklje so veliki, dolgonogi, dolgovrati močvirniki z dolgimi krepkimi kljuni iz družine *Ciconiidae*. Zadržujejo se na večini toplejših območij sveta in živijo v bolj suhem okolju kot sorodne čaplje, žličarke in ibisi.

Štorcklje nimajo sirinksa in so zato neme. Sporazumevajo se tako, da klopotajo s kljuni. Klepete, klepete smo jih oponašali otroci v Prekmurju, ko smo pasli krave in jih poslušali. Številne vrste so selivke.

Večinoma se prehranjujejo z žabami, deževniki, poljskimi miškami in majhnimi pticami. Štorcklje so odlični jadralci, pri letenju izkoriščajo toplotne zračne tokove, na ta način prihranijo veliko energije. Gnezdiijo na dimnikih, električnih ali telefonskih drogovih. Gnezda so pogosto zelo velika, premera preko dveh metrov in v globino tudi do treh metrov.

Ko gnezdiijo, valijo ponavadi tri jajca. Za mladiče skrbita oba starša, dokler ne zletijo. So monogamne, kar pa v celoti ne drži. Partnerja lahko ob selitvi v jeseni zamenjajo in se selijo brez njega. Na svoje gnezdo so navezane prav toliko kot na partnerja. Zaradi obeh lastnosti monogamije in navezanosti na gnezdo je mitološki in kulturni pomen štorckelj zelo velik.

Mlade štokrlje sem slikal v Cirkovcih v gnezdu na drogu. Stara dva sta verjetno v tem času, ko sem se tam zadrževal, bila na lovu za hrano. Na sliki so bele štokrlje.

Vir Wikipedija.

Anton Doma

Gregorčičev slap (88 m) in slap Brinta (104 m)

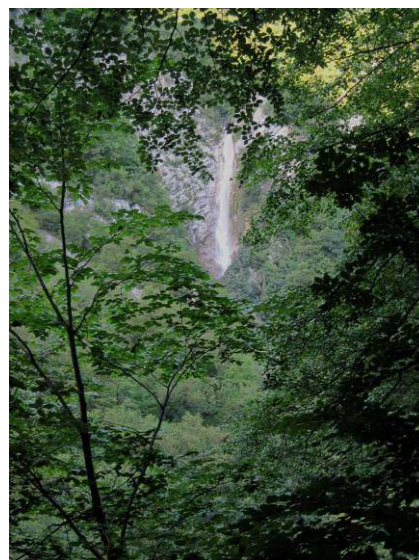
Če vas bo pot zanesla v Posočje in boste imeli 4 ure časa, vam priporočam, da si ogledate omenjena slapova. Z glavne ceste Tolmin – Kobarid zavijte desno na ozek most čez Sočo v vas Volarje in nato zavijte levo v Kamno. Ta kraj je izhodišče za pohod na Krn (2244 m) s Planine Kuhinja in zato v Kamnu sledite kažipotu za Vrsno (rojstni kraj pesnika Simona Gregorčiča) in Krn. Po nekaj ovinkih boste zagledali smerokaz za zaselek Selce, zavijte v ta kraj in po ozkih prehodih med hišami, po kakšnih 100 m najdete manjše parkirišče.

Pot do obeh slapov je dokaj izpostavljena in tudi slabo zavarovana, zato vzemite primerne čevlje in pohodne palice. Pot ni primerna za manjše otroke, saj jih na nekaterih mestih tudi odrasli ne bodo mogli zanesljivo varovati.

Takoj za parkiriščem boste zagledali ta smerokaz.

Pri zadnji hiši pred travnikom zavijte levo v hrib, prečkajte pašnik z dvema lesama in že ste v gozdu. Strma in na nekaterih mestih spolzka pot vas pripelje do potočka Malenšček. Spotoma boste v daljavi slišali bučanje Gregorčičevega slapa in skozi vejevje ga boste tudi videli.

Ko boste prečkali potok Malenšček, zavijte levo proti slapu Brinta, ki je oddaljen dobrih 100 m.

Slap pada čez skalo, visoko 104 m in je čudovit.

Vrnemo se do potke, ki nas je pripeljala iz Selc, ter nadaljujemo proti Gregorčičevemu slapu, do katerega je še dobre pol ure zahtevne hoje. Pot ni označena, zato svetujem, da se zmeraj odločite za tisto, ki je bolj shojena, na dveh meliščih pa za tisto, ki je bolj strma.

Zadnji vzpon do slapa pa je opremljen s klini in kakšnih 5 m dolgo vrvjo z vozli, s katero se potegnemo skoraj navpično navzgor. Pogled na 88 m visok slap na potoku Volarja je veličasten. Povsod pršijo kapljice vode in ob primerni svetlobi lahko občudujemo mavrico.

Če se ozremo nazaj proti Selcam, bomo videli, da smo skoraj na isti višini, le v nogah bomo čutili, da smo medtem opravili več kot 300 m višinska razlike.

Pavel Jarc

Gorsko cvetje

V začetku meseca avgust, je planinski prijatelj Pavel Jarc skupaj s soprogo prepešalil zajetno planinsko pot, ki se je začela s Peco, 2126 m, nato sta šla preko avstrijskega Knipsovega sedla, 2012 m, na slovenski Končnikov vrh, 2109 m, in dalje na avstrijsko Bistriško špico, 2113 m. Na poti sta bila sama dobrih 10 ur, zato je s tega izleta nastala vrsta izredno lepih posnetkov planinskega cvetja, ki je očitno v tem času v visokogorju na višku cvetenja. Vsaka cvetica je po svoje zanimiva in lepa.

Ker sem se morala sama odločiti, katero izbrati in jo objaviti, sem se odločila za dve cvetlici, ki sta očitno bolj redki. Na osnovi priročnikov o gorskem cvetju, in s pomočjo internetnih strani menim, da prva fotografija prikazuje čudovit vednozeleni kamnokreč. Cvetovi so citronskorumeni in oranžnordeči pikčasti, bodisi povsem oranžni.

Vednozeleni kamnokreč.

Imena cvetlici na drugi fotografiji nisem mogla razvozlati. V kolikor kateri planinec pozna imeni cvetic na fotografiji, naj sporoči urednici, da bomo to informacijo objavili v naslednji številki glasila.

Nevenka Kanduč

PD VIHARNIK, avgust 2011